

Xarxes institucionals i xarxes reals: el límit del disseny cultural

Publicat per [Interacció](#) [1] el 17/06/2015 - 15:39 | Última modificació: 27/04/2026 - 08:54

L'article de Montserrat Moliner s'inscriu en el context de la crisi econòmica i institucional iniciada el 2008 i pren com a cas la creació de la Xarxa de Centres d'Arts Visuals de Catalunya l'any 2010 per formular una crítica directa a una manera de construir polítiques culturals des de l'administració. El punt de partida és clar i contundent: les xarxes no es poden decretar. Neixen de complicitats, de pràctiques compartides i de processos de treball sostinguts en el temps.

El text descriu com el disseny "sobre el paper" d'aquesta xarxa institucional va respondre més a una voluntat política i a un imaginari de sistema que no pas a les dinàmiques reals del sector. Aquesta operació no només es revela ineficaç, sinó que contribueix a desactivar la capacitat crítica, la recerca i la innovació, alhora que introdueix lògiques de competitivitat entre espais que haurien de funcionar en clau cooperativa.

En aquest marc, la crisi econòmica accentua una deriva en què la cultura es veu subordinada a criteris estrictament econòmics. La reducció de recursos, els retards en convocatòries i pagaments i el desplaçament de la pressió financera cap als ajuntaments transformen projectes en infraestructures fràgils, sovint buidades de projecte cultural i sotmeses a decisions polítiques immediates.

Una de les aportacions més incisives del text és la lectura sobre la invisibilitat. Determinades xarxes existents, com [Xarxaprod](#) [2], queden fora dels marcs oficials malgrat la seva trajectòria i capacitat real d'articulació. Aquesta exclusió no és accidental, sinó que respon a una política de reconeixement selectiu que determina què forma part del sistema i què en queda al marge.

El text contraposa aquest model institucional amb pràctiques que emergeixen des del propi sector: espais que funcionen com a comunitats de coneixement, processos que combinen disciplines i formes d'organització que desborden tant la lògica empresarial com la dependència exclusiva de l'ajut públic. Aquestes experiències assagen altres maneres de fer xarxa, més lentes, més fràgils, però també més arrelades a la realitat dels processos creatius.

Alhora, l'article no idealitza aquestes alternatives. Assenyala límits clars, especialment en relació amb la sostenibilitat: la substitució de treball professional per voluntariat o pràctiques no remunerades no pot sostenir estructures a mitjà termini. La necessitat d'inversió pública i de continuïtat es manté com una condició imprescindible per a qualsevol ecosistema cultural que vulgui tenir recorregut.

La crítica s'estén també al marc democràtic en què s'inscriu l'acció pública. La legitimitat basada exclusivament en la majoria política es presenta com un mecanisme que pot justificar decisions que no responen a criteris culturals ni a processos de coneixement del sector. Això reforça la idea d'un desajust persistent entre qui decideix i qui treballa en el camp cultural.

En el tram final, el text obre una pregunta que travessa tot l'article: qui ha d'exercir la política cultural. La resposta no es formula de manera tancada, però apunta cap a la necessitat de reconèixer el paper dels professionals i dels processos col·lectius en la construcció de les xarxes. Les comunitats que es generen al voltant de la creació contemporània no encaixen fàcilment en els marcs institucionals existents, però tampoc poden ser ignorades sense empobrir el sistema.

La imatge final és coherent amb aquesta lectura. Les xarxes no es construeixen només amb nodes visibles i estructures definides, sinó també amb buits, amb relacions informals i amb processos que no responen a una planificació tancada. Pensar-les només des del disseny teòric implica perdre allò que les fa possibles.

Referència

Moliner, M. (2015). [Les xarxes dissenyades sobre paper](#) [3]. *Quadern de les idees, les arts i les lletres*, (201), 32-33.

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Etiquetes: polítiques culturals

Etiquetes: governança cultural

Etiquetes: arts i creació

Etiquetes: desenvolupament territorial

Etiquetes: pensament cultural

- [4]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2015/xarxes-arts-visuals>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://xarxaprod.cat/>

[3] <https://www.quaderndelesidees.press/les-xarxes-dissenyades-sobre-paper/>

[4] <https://interaccio.diba.cat/node/4485>